

ЕТД 2003 - ШЕСТИ МЕЂУНАРОДНИ СИМПОЗИЈУМ О ЕЛЕКТРОНСКИМ ТЕЗАМА И ДИСЕРТАЦИЈАМА

ETD 2003 - SIXTH INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON ELECTRONIC THESES AND DISSERTATIONS

Симпозијум одржан у Берлину од 20-24.05.2003. је био шеста годишња конференција коју је организовала "Умрежена дигитална библиотека теза и дисертација" (Networked Digital Library of Theses and Dissertations - NDLTD), са мотом "Следећи кораци - светске електронске тезе и дисертације". Конференцију су подржали управни одбор NDLTD, Одељење UNESCO-а за информациону технологију, Институт за отворено друштво, Немачки фонд за науку (DFG), Немачка служба за академску размену (DAAD), Немачка национална библиотека и Немачка иницијатива за умрежене информације (DINI). NDLTD је иницирао професор Едвард Фокс са Политехничког института и Универзитета у Вирџинији. Године 1997. у ову организацију било је уклањено 149 универзитета и других организација које подржавају ову иницијативу.

Активности NDLTD-а су усресређене на универзитете, библиотеке, факултете и студенте са намером да повећају доступност материјала за научна истраживања, коришћење напредне дигиталне технологије и подршку слободном приступу библиографским подацима и пуном тексту електронских дисертација широм света. Конференцији је присуствовало 215 учесника из 43 земље.

Првог дана било је три паралелна курса: француски пројекат CyberTheses, увод у XML и немачки пројекат електронских теза и дисертација ETD.

У Немачкој се национални систем електронских теза и дисертација развија неколико година. Немачка национална библиотека архивира online дисертације које припремају аутори и библиотекарски универзитетских библиотека. Петер Диполд са Хумболт универзитета представио је ETD пројекат Научних друштава Немачке. У Немачкој тезе морају бити објављене пре промоције, а то је скупље него електронско објављивање. Немачки универзитети прихватају дигитални облик дисертација према јасно утврђеним критеријумима. Принципи сарадње на ETD пројекту међу универзитетима, научним друштвима и националним библиотекама су:

- слободан приступ дигиталним документима
- п р и д р ж а в а њ е препоручених техничких формата који омогућавају повлачење мета података из различитих формата, дуготрајно архивирање и коришћење метаподатака националне библиотеке
- постојан приступ преко овлашћених сервера са документима (универзитетске библиотеке, национална библиотека, издавачке куће)
- дуготрајно архивирање у националној библиотеци.

The symposium held in Berlin from 20-24.05.2003 was the sixth annual conference organized by the "Networked Digital Library of Theses and Dissertations" (NDLTD), with the title "Next steps - Electronic Theses and Dissertations Worldwide". It was supported by the NDLTD steering committee, the UNESCO Information Technologies Division, the Open Society Institute, the German Research Foundation (DFG), the German Academic Exchange Service (DAAD), the German National Library and DINI - the German Initiative for Networked Information. NDLTD was initiated by Prof. Edward Fox from Virginia Polytechnic Institute and State University. In 1997 it had 149 member universities and supporting organizations.

NDLTD activities are focused on universities, libraries, faculties and students with the aim of increasing the availability of material for scholarly research, the use of advance digital technology and the support of free access to bibliographic data and full text of electronic dissertations worldwide. The conference was attended by 215 participants from 43 countries.

On the first day there were three parallel tutorials: the French project CyberTheses, an introduction to XML and the German ETD Project.

In Germany the national library ETD system has been under development for several years. The German National Library online dissertations archives are prepared by authors and university libraries. Peter Diepold from Humboldt University presented the ETD Project of the German Learned Societies. In Germany theses have to be published before promotion, which is much more expensive than electronic publishing. German universities accept digital forms of theses according to well defined criteria. The principles of cooperation on the ETD project in Germany between universities, learned societies and national libraries are:

- free access to the digital document
- adherence to recommended technical formats that enable

ERWIN SCHRÖDINGER CENTER IN ADLERSHOF
ERWIN ŠREDINGER CENTAR U ADLERSHOFU

Др Никола Корб из Националне библиотеке Немачке описао је рад на ETD пројекту. До сада је око 20% дисертација у Националној библиотеци доступно online - око 60.000 за последњих пет година. Приступ online дисертацијама је могућ преко:

- <http://dbf-opac.ddb.de> (online каталог штампаних и електронских теза)
- <http://www.iwi-iuk.org/dienste/TheO> (само online тезе)
- http://edoc.hu-berlin.de/e_suche/oai.php (OAI Humboldt University)
- <http://oaister.umdl.umich.edu/o/oaster/> (немачка база метаподатака са више од милион јединица, укључујући тезе).

Online агенција за координацију је успостављена 2001. као контактна тачка за све који су заинтересовани за online дисертације и у току је реализација пројекта "Изградња агенције за координацију за online тезе у Немачкој" <http://www.dissonline.de>. Сет метаподатака за online тезе је заснован на Даблин Кору, тренутно на HTML 4.0 са обавезним подацима као што су наслов, аутор, датум усменог испита и необавезним подацима као што су додатни наслов, апстракт, итд. Сада има око 16.000 дисертација, које заузимају 90 гига-бајта простора на диску.

Хумболт универзитет је развио модел за студенте који пишу дисертације у програму Word, препоручио стандарде и припремио курсеве за студенте који се одржавају сваког месеца.

Берт Вендланд са Хумболт универзитета је говорио о радном процесу за стандардизовану израду модела тезе. Аутори дисертације треба да потпишу да су штампана и електронска верзија тезе идентичне. Они дају четири кључне речи и апстракт на немачком и енглеском језику. На Хумболт универзитету је постављен сервер за документе и публикације и у априлу 2002. је успостављена заједничка радна група за електронско публиковање, коју чине библиотекарски универзитетске библиотеке и стручњаци рачуноског центра. Библиотекарски универзитетске библиотеке који су укључени у овај пројекат су: руководиоца радне групе (10% радног времена), два запослена који помажу ауторима (са пуним радним временом), два запослена из Одељења за тезе са око 20% радног времена, један запослен из Одељења за умножавање докумената са 30% радног времена и два руководиоца са 50% радног времена да руководе процесом и организују четворосатне курсеве за ауторе. Запослени из рачунарског центра су: један запослени за одржавање сервера и подршку ауторима, један запослени за конверзију података и четири студента са пола радног времена за конверзију података. Месечно се прима око десет теза, које се проверавају, електронски потписују, преносе на сервер и преводе у SGML/HTML или XML (у припреми). Сваког месеца одржава се четворосатни курс за ауторе. Око 500 дигиталних теза је публиковано од 1998., око 12% свих теза са Хумболт универзитета, а од тога 21% из медицине и 60% из природних наука, од којих је 75% припремљено у Word-у и 22% у LaTeX формату. За конверзију је потребно два до три сата за документ од око 20 страница.

Др Томас Војшлагер из Агенције за координацију DissOnline Немачке националне библиотеке говорио је о радном процесу за електронске тезе и дисертације у Deutsche Bibliothek. Прикупљање електронских теза и дисертација започето је 1. јула 1998. прикупљањем докумената и метаподатака са универзитетских сервера који региструју и продукују метаподатке, који су затим исправљани, архивирани на серверу и омогућен је приступ преко online каталога Deutsche Bibliothek. MetaDiss је формат за метаподатке креиран за дисертације који се користи у Немачкој, у формату HTML 4.0. Метадата екстрактор је алат за аутоматско конвертовање метаподатака из HTML формата у PICA-ILTIS каталошки формат. Дисертације су документи са више фајлова који се преносе преко фолдера који садржи све фајлове документа и индексни фајл чији је назив name_index.htm. Дисертацијама се може прићи преко OPAC-а.

Службена седница којом је у пленарном саставу отворен скуп била је 21. маја, а говорили су Петер Ширмбахер,

- different formats for metadata retrieval, long-term archiving and using the metadata set of the national library
- persistent access via certified document servers (university libraries, national library, publishing houses)
- long term archiving by the national library.

Dr Nikola Korb from the German National Library described the formation of ETD. Up to now about 20% of all dissertations in the National Library is online - about 60,000 for the last five years. Access to online dissertations are possible through:

- <http://dbf-opac.ddb.de> (online catalogue of printed and electronic theses)
- <http://www.iwi-iuk.org/dienste/TheO> (only online theses)
- http://edoc.hu-berlin.de/e_suche/oai.php (OAI Humboldt University)
- <http://oaister.umdl.umich.edu/o/oaster/> (German metadata database with more than a million items, including theses).

An online coordination agency was established in 2001 as a contact point for all interested in dissertations online, and there is an on-going project "Building up the coordination agency for online dissertations for Germany" <http://www.dissonline.de>. A metadata set of Online Dissertations is based upon Dublin Core, currently based on HTML 4.0 with mandatory information like title, author, date of oral exam and optional information like additional title, abstract, etc. There are now about 16,000 dissertations, which occupy 90 GB disc space.

Humboldt University developed a template for students who write dissertations in Word, recommend standards and prepare training courses for students every month.

Bert Wendland from Humboldt University talked about workflow for a standardized treating of templates. Authors of dissertations have to sign that the printed and the electronic versions of the dissertation are identical. They provide 4 key words and abstracts in German and English. At Humboldt University, a Document and Publication Server has been established, and in April 2002 a joint working group of the university library and computing centre (entitled Electronic Publishing group) was established. Staff from the university library involved in the project are: head of working group (10% of work time), two employees for support of the authors (full time), two employees from the Theses Office for about 20% of their worktime, one employee from the Department of Reproduction for 30% of their worktime, and two higher authority employees for 5% of their worktime to manage the process and organize 4-hour courses for authors. Staff from the computing centre are: one employee for server maintenance and authors support, one employee for data conversions and four part-time students for data conversions. About ten theses are accepted per month, then checked, digitally signed, transferred to the document server and converted into SGML/HTML or XML (in preparation). Each month there is a four-hour course for authors. About 500 digitised theses have been published since 1998, about 12% of all theses of Humboldt University: 21% Medicine and 60% in natural sciences, 75% prepared in Word and 22% in LaTeX format. Conversion takes two to three hours per document of about 20 pages.

Dr Thomas Wollschlager from the Coordination Agency DissOnline of the German National Library in Frankfurt talked about ETD workflow at the Deutsche Bibliothek. Collecting of electronic theses and dissertations started on 1 July 1998 by collecting the documents and metadata from the university servers which register and produce metadata, correcting of metadata, archiving on the server and enabling access via the online catalogue of the Deutsche Bibliothek. MetaDiss is a metadata format created for dissertations used in Germany, in HTML 4.0 document format. Metadata extractor is a tool for automatic conversion of metadata from HTML format to PICA-ILTIS catalogue format. The dissertations are multi-file documents, which are transferred via a container file which contains all document files and an index file with the name_index.htm. Dissertations are accessible through OPAC.

The first official opening session was on May 21st, and the speakers were Peter Schirmbacher Chair of the Conference and

председавајући Конференције и директор Рачунског центра Хумболт универзитета, Јирген Млинек, ректор Хумболт универзитета, Едвард Фокс са Вирџинија Тех универзитета, који је оснивач пројекта о електронским тезама и Аксел Плат из UNESCO-а који је подржао ову конференцију и довео 40 учесника из мање развијених земаља света. Др Млинек је приказао институцију домаћина, Хумболт универзитет, који има 36.000 студената, 11 факултета, 5.000 запослених, 2.000 истраживача и 13 института и око 400 предузећа која са њим сарађују. Господин Плат је говорио о интересу UNESCO-а да промовише друштво знања, које треба да да смисао информацијама. UNESCO је помогао да се припреми и објави водич за електронске тезе и дисертације, који је online доступан и садржи модел програма за обуку и курсева за израду електронских теза и дисертација. UNESCO је спонзорирао пилот пројекте за Африку, Латинску Америку и Европу.

Џоан Липинкот из Удружења за умрежене информације из Вашингтона је говорила о институционалним и међународним стратегијама неопходним да се успостави успешна сарадња у ETD пројектима, пошто они укључују свршене студенте, библиотекарске факултетских и универзитетских библиотеке, информатичаре и универзитетску администрацију. Руководство универзитета је главни услов успеха, факултети треба да развију политику која се тиче дигиталног објављивања, студенти стварају садржаје а информатичари и библиотекарски воде курсеве. ND LTD је модел организације засноване на сарадњи. Руководиоци иницирају пројекат, основне циљеве и параметре, објављују позив учесницима и воде процедуру њиховог избора. Први корак треба да буде иницијални састанак да би се развили заједнички циљеви и процедуре а рад треба да се обавља у институцијама учесницама пројекта. Резултате треба ширити преко личних контаката, радионица, седница и конференција о електронским тезама и дисертацијама.

Мартин Савињи из AJLSM из Бордоа је говорио о пројекту CyberTheses и његовом преласку на Open Source. То је платформа за архивирање и дисеминацију електронских дисертација и теза у Француској у формату XML докумената. Цела платформа је бесплатно доступна на заједничком сајту <http://sourcesup.cru.fr/cybertheses>. Идеја је да се слободно шире резултати истраживања и повећа допринос корисника програму CyberTheses.

На Првој паралелној сесији којој је председавала Геил Мак Милан приказане су неке занимљиве националне иницијативе. Јулија Пуиг са универзитета у Аликантеу, Шпанија, приказала је пројекат дигиталних теза Мигуел Сервантес, који је део пројекта Дигиталне библиотеке Мигуел Сервантес. Постоји око 300 теза које су написане на шпанском или се односе на шпанску културу, које су укључене у дигиталну библиотеку. Најчешће коришћеној тези било је приступано више од 8.000 пута. Постоји и могућност успостављања дискусије са ауторима чији су радови доступни.

Крис Ренслеиг са универзитета Ранд у Јужној Африци је говорио о пилот пројекту имплементације ETD иницијативе, која почиње од департмана, факултета, универзитета, регионалних и националних конзорцијума све до међународног нивоа. South Eastern Library System (SEALS) је успео да добије

director of the Computer Center of Humboldt University, Jürgen Mlynek, rector of the Humboldt university, Edward Fox from Virginia Tech University who was the pioneer of the electronic theses project and Axel Plathe from UNESCO, who supported the ETD conference and brought about 40 participants from less developed parts of the world. Dr. Mlynek presented the host institution, Humboldt University, which has 36,000 students, 11 faculties, 5,000 employees, 2,000 researchers and 13 institutes and about 400 companies which cooperate with it. Mr. Plathe talked about UNESCO's interest in promoting the knowledge society, which has to make sense of information. UNESCO helped to prepare and publish a guide to ETD, which is available online with model training programmes and courses. UNESCO has sponsored pilot projects for Africa, Latin America and Europe.

Joan Lippincott from the Coalition for Networked Information in Washington talked about institutional and international strategies necessary to establish successful collaborations in ETD projects as they involve graduate students, faculty librarians, information technologists and academic administrators. Academic administrators are the main factor for success, faculties have to develop policies concerning digital publishing, students create the content and information specialists and librarians conduct courses. The ND LTD itself is a model of collaborative organization. Leaders initiate the project, establish goals and parameters and issue a call to participants and conduct a procedure to select them. The first step should be an initial meeting to develop shared goals and processes. Then the work should be completed at the participating institutions, and laity the results should be disseminated through personal communications, workshops, sessions and ETD conferences.

Martin Sevigny from AJLSM in Bordeaux talked about the CyberTheses project and its transition to Open Source. This is the platform for archiving and dissemination of electronic dissertations and theses in France as XML documents. The whole platform is available freely on the collaborative web site <http://sourcesup.cru.fr/cybertheses>. The idea is to disseminate freely the results of research and enlarge the user contributions to the CyberTheses program.

In the Parallel Session I, chaired by Gail McMillan, some interesting national initiatives were presented. Julia Puig from the University of Alicante, Spain, presented the project Miguel Servantes Digital Theses Program, as a part of the project Miguel Servantes Digital Library. There are about 300 theses

Address <http://www.opac.com>

premier pc and office skills testing software

produks literature support contact us

OPAC Testing Software

OPAC User's Group
Access s Point :: Click Here

OPAC® 7.5 Is Now Available!
Real Testing. Real Results.

A demo of The OPAC® System is currently available for you to "test drive", compliments of OPAC. Contact us to see if you qualify!

The OPAC System contains over 30 assessment tests to screen job candidates. Skills such as typing, word processing, spreadsheets, databases, Microsoft® Windows, 10-Key, data entry, filing, and personality assessment. The built-in Validation Wizard will allow you to establish criteria and data specific to your organization, and you can create your own custom tests with Test Writer.

Call 800.999.0438 to talk to your account manager about getting a free demo of the OPAC software (tell them you heard about it on the OPAC website). Or completely fill out the online information request form.

Click here to read what current clients are saying about The OPAC System
Electronic versions of OPAC product literature are available for download
Click HERE to download the OPAC Testing Software keyboarding test!

инострани грант од Мелон фондације од 80.000\$ да набави потребну инфраструктуру за реализацију овог пројекта. Ово је најбољи приступ за исто-ријски оштећене институције из периода апартеида пре 1994. Први корак је био да се успостави радна група за пројекат ETD коју су чинили заменик директора универзитетске библиотеке и библиотекар задужен за библиотечки систем. Следећи корак је био да се промене прописи о дисертацијама на Универзитетском сенату. Студенти су сами конвертовали текстове дисертација у PDF формат, апстракти и метаподаци су слободно доступни преко интернета а пуни текстови преко идентификационог броја и лозинке. Пилот пројекат је почео са три факултета - за хемију, психологију и рачунарске науке, а број теза је био седам у 2001, 62 у 2002. и 4000 у 2003. години.

Олга Лаврова из Руске националне библиотеке из Москве је говорила о дигиталним дисертацијама у тој библиотеци. Дигиталне дисертације су део руске дигиталне библиотеке RSL Digital library www.rsl.ru, која се назива OREL (Open Russian Electronic Library) <http://orel.rsl.ru>, а аутори одлучују да ли желе да им дисертације буду доступне преко интернета или интранета. Online Dissertations Digital Library је званично отворена јуна 2002. Користи се Aleph software и MARC 21, а имају и претраживу базу одредница, тезаурус кодова и ББК класификацију (руска верзија УДК). Пун текст теза је повезан преко поља 856 у MARC 21, а формат MARC конвертује се у XML.

Другог дана је Ана Павани са универзитета PUC University из Рио де Жанеира, Бразил, говорила о неким проблемима са обуком за рад са електронским тезама и дисертацијама у земљама у развоју. До сада постоји 5.168 бразилских теза у електронском облику у систему, а пошто је Бразил први почео у региону, курсеве за остале земље у региону држе експерти из Бразила. Мултидисциплинарна природа ETD пројеката тражи учешће оних који планирају наставу на факултетима, информатичара, библиотекара и студената. Врло је важно знање о дигиталним библиотекама - од сета елемената метаподатака до сакупљања, чувања и архивирања дигиталних објеката и програма обуке коју учесници морају проћи пре него што пројекат започне у земљама у развоју.

Сузан Копленд са Роберт Гордон Универзитета у Абердину, Велика Британија, говорила је о развоју електронских дисертација у Великој Британији. Постоје три различита пројекта овог типа у току - у Глазгову, Единбургу и Абердину, које финансира Joint Information Systems Committee, и доста искуства је прикупљено од средине деведесетих. Постоје и друге иницијативе које се тичу електронског издаваштва теза и дисертација и све оне воде до пораста коришћења теза. Око 70% студената би желело да своје тезе објави у електронском облику.

Геил Мак Милан из Digital Library and Archives, Блексбург, САД, је говорила о улози NDLTD пројекта у архивирању електронских теза и дисертација, значају архивирања и другим неопходним активностима.

Једна од сугестија је да се праве мирор сајтови за све учеснице у пројекту, а њих је око 150.

На паралелној сесији о националним ETD иницијативама, Сарантос Капидакис са

Универзитета Јоана је размотрио политику доступности теза у електронском облику у Националном документационом центру Грчке, Вирџинија Тех Универзитету и Универзитету Западне Вирџиније у САД. У Националном документационом центру Грчке сакупљање теза је започело 1986., заједно са библиографском базом HERMES. Од 1998. дигитализовано је 12,000 теза а од 1999. успостављена је база података доступна преко интернета са 2.000.000 страница, на адреси <http://theses.eut.gr>. Моруће је штампати страницу по страници у тиф формату са воденим знаком на страници, а период ембарга на штампање је три године. Вирџинија Тех

written in Spanish or dealing with Spanish culture included in the digital library. The most used thesis was visited more than 8,000 times. There is also a possibility to establish discussion with authors whose data are available.

Chris Rensleigh from Rand Afrikaans University, South Africa, talked about the pilot project for implementation of the ETD initiative which goes from academic department, faculty, university, regional and national consortia to the international level. South Eastern Library System (SEALS) received a foreign grant (from Mellon Foundation) of \$80,000 to buy the required infrastructure for the ETD initiative. This approach is best suited for historically disadvantaged institutions from the "Apartheid" period before 1994. The first step was to set up an ETD workgroup, with vice rector, director of computer center, director and vice director of the university library and systems librarian. The next step was to change regulations about the dissertations at the University Senate. Students themselves convert the texts of dissertations into PDF form, abstracts and metadata are freely available on the Internet and full text through ID and password. Pilot project started with three faculties - chemistry, psychology and computer science, and the number of theses was 7 in 2001, 62 in 2002 and 400 in 2003.

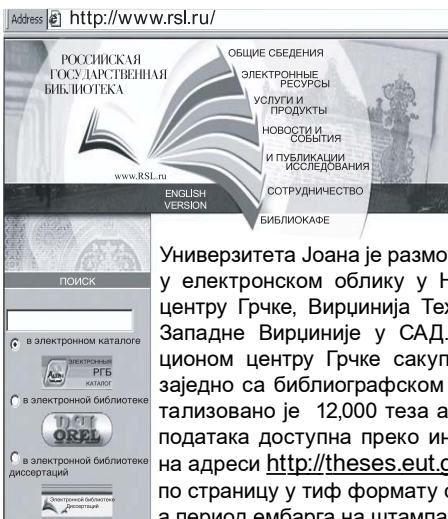
Olga Lavrenova from the Russian State Library in Moscow talked about digital dissertations in that library. Digital dissertations are part of the RSL Digital library www.rsl.ru, named OREL (Open Russian Electronic Library) <http://orel.rsl.ru> and the authors decide if they want their dissertations to be accessible through internet or intranet. Online Dissertations Digital Library was officially opened in June 2002. They use Aleph software and MARC 21, and have searchable authority files, thesaurus of codes and BBK classification (the Russian version of UDC). They have full text e-theses linked through MARC 21 field 856, and convert the MARC format to XML.

On the second day Ana Pavani from PUC University, Rio de Janeiro, Brazil, talked about some consideration on training ETD teams in developing countries. Up to now there are 5,168 Brazilian e-theses in the system, and since Brazil started first in the region, the training courses for other countries in the region are provided by experts from Brazil. The multidisciplinary nature of ETD projects requires participation of graduate programmes, information technology groups, library staff and students. Very important is the knowledge of digital libraries - from metadata element sets to the capture, storage and preservation of digital objects, and training programme that all participants must receive to start that project in a developing nation.

Susan Copeland from Robert Gordon University in Aberdeen, UK, talked about the development of e-theses in the UK. There are 3 different on-going projects of that type - in Glasgow, Edinburgh and Aberdeen, funded from the Joint Information Systems Committee, with experience collected from the mid 1990s. There are other initiatives concerning e-publishing of theses and dissertations, and all of them lead to an increase in the usage of theses. About 70% of students would like to publish their theses electronically.

Gail McMillan from the Digital Library and Archives, Blacksburg, US, talked about the role of NDLTDs in archiving electronic theses and dissertations, the importance of archiving and other necessary activities. One of the suggestions was to produce mirror sites for all participating institutions - about 150.

In the parallel session on national ETD initiatives, Sarantos Kapidakis from Ionian University examined the access policies of ETDs at the National Documentation Centre of Greece, Virginia Tech and West Virginia University USA. At the National Documentation Centre of Greece collecting theses started in 1986, together with the bibliographic database HERMES. From 1998 12,000 theses were digitized, and from 1999 a web database was established, with 2 million pages at <http://theses.eut.gr>. This allows the possibility of printing page by page in tiff format and leaving a watermark on the page; the embargo period is 3 years. Virginia Tech has unrestricted access to metadata and partly restricted access to full texts. Virginia University has unrestricted access to metadata and access restricted to on site users with different embargo

даје неограничени приступ метаподацима и делимично ограничени приступ до пуног текста. Вирџинија универзитет пружа неограничени приступ метаподацима и доступ до пуног текста дозвољен само у кругу кампуса, са различитим трајањем ембарго периода. Сваки универзитет би требало да има бесплатан приступ својим електронским тезама и дисертацијама, а за кориснике са других универзитета требало би да постоји наплаћивање од корисника.

Шерон Ривс из Националне библиотеке Канаде говорила је о националном порталу за канадске тезе. Национална библиотека Канаде прикупља тезе од 1965. До краја 2003. национални портал ће укључивати библиографске податке за 225.000 теза и око 45.000 теза у пуном тексту, које је дигитализовао почев од 1998. UMI Dissertation Publishing. Каталог је слободно доступан на адреси <http://www.nlc-bnc.ca>. Друга фаза пројекта ће допустити канадским универзитетима да предају електронске тезе преко FTP протокола у PDF формату, а касније у XML формату директно Националној библиотеци Канаде. Метаподаци ће бити доступни за преузимање другим институцијама, укључујући NDLTD.

Мари-Пјер Гиљерон-Грабер је говорила о експерименталном раду на Универзитету у Женеви са електронским тезама у оквиру пројекта "Cybertheses" који је заједнички за све универзитете у делу Швајцарске у којем се говори француски. До сада је унето 55 теза из медицине које су доступне на адреси <http://unige.ch/cyberdocuments>.

Луис Англада из конзорцијума високошколских библиотека Каталоније у Барселони је говорио о успостављању сервера за тезе и дисертације, који је заједничко власништво Центра за суперкомпјутере Каталоније, на који је постављено око 1.000 дигитализованих теза са десет различитих универзитета. Национална библиотека Каталоније учествује у пројекту, бавећи се проблемом трајног чувања. TDX сервер сада ради више од годину дана и користе га 11 универзитета, 2 конзорцијума и национална библиотека. Проблем су представљали припрема софтвера и несугласице између департмана са "много добрих разлога зашто не треба објављивати тезе". Тезе су сада у централном каталогу са линковима на пуни текст и до сада је укључено око 50% теза. TDX сервер је зачетак универзитетског дигиталног депозита (www.cbuc.es и www.tdx.cesla.es)

Елена Балкарди из Националне библиотеке Швајцарске у Берну је говорила о међународној сарадњи између националних библиотека и стратешком партнерству библиотеке у Берну са националним библиотекама Немачке и Аустрије.

Џуд Едминстер са Боулинг Грин државног универзитета у САД је говорила о отпорима електронским тезама и дисертацијама у академској средини, уз преглед карактеристика електронских теза и дисертација као технолошке иновације, структура и норми универзитета као друштвеног система који се налази у трансформацији за време процеса продирања електронских теза и ефекта ових структура и норми за тезе на степен прихватања електронских теза. Ендру Пенман са Роберт Гордон универзитета у Абердину, Велика Британија, говорио је о пројекту "Електронске тезе" који је финансирао JISC у оквиру програма FAIR од јула 2002. Анализиран је проблем софтвера за електронске тезе. Могућности су: комерцијални софтвер, Open Source софтвер или софтвер који развија сама институција. На следећим интернет адресама могуће је добити бесплатан софтвер: www.dspace.org, www.eprints.org и <http://etd.vt.edu>. Детаљи о пројекту могу се видети на адреси www.rgu.ac.uk/library/e-theses.htm.

На четвртој панел сесији Петер Ширмбахер, председавајући Конференције и директор Рачунарских и медијских сервиса Хумболт универзитета је говорио о култури електронског издаваштва. Сви учесници у процесу комуникације у

periods. Each university should allow access to its ETDs and for other universities a fee should be paid by the user.

Sharon Reeves from the National Library of Canada talked about the national portal for Canadian theses. The National Library of Canada has been collecting theses since 1965. By the end of 2003 the national portal will include bibliographic records for 225,000 theses, and about 45,000 theses in full text, digitized by UMI Dissertation Publishing since 1998. The catalogue is freely available on <http://www.nlc-bnc.ca>. The second phase of the project will permit Canadian universities to submit e-theses via FTP in PDF, later in XML, directly to the National Library of Canada. Metadata will be available for harvesting by other organizations including NDLTD.

Marie-Pierre Guillion-Graber talked about the experiment of the University of Geneva with electronically structured theses in the framework of the "Cybertheses" programme together with other universities of the French-speaking part of Switzerland. Up to now there are 55 online medical theses at the site <http://unige.ch/cyberdocuments>.

Luis Anglada from the Consortium of Academic Libraries of Catalonia in Barcelona, talked about the establishment of a server for theses and dissertations, which was established together with the Supercomputing Center of Catalonia, and hosts now about 1,000 digitised dissertations, belonging to 10 different universities. The National Library of Catalonia participates in the project, working on preservation topics. The TDX server has now been functioning for more than a year, and it is used by 11 universities, 2 consortia and the national library. Problems were: preparation of the software and disagreements between departments, with "a lot of good reason why not to publish theses". Theses are now in the union catalogue with links to full text, and about 50% of theses are included. The TDX server is the embryo of the university repository (www.cbuc.es and www.tdx.cesla.es).

Elena Balzardi from the Swiss National Library in Bern talked about international cooperation between national libraries and their strategic partnership with national libraries of Germany and Austria.

Jude Edminster from the Bowling Green State University, USA, talked about the resistance to electronic theses and dissertations in the academic environment, giving an overview of the characteristics of ETDs as a technological innovation, the structure and norms of the university as a social system undergoing change during the diffusion process of ETD and the effect of this structure and these norms on the rate of ETD adoption.

Andrew Penman from Robert Gordon University, Aberdeen, UK, talked about the JISC-funded FAIR project "Electronic theses", which started in July 2002. The problem of software for electronic theses was analyzed. Possibilities are: commercial, open source or institutionally developed software. At the following addresses on the internet it is possible to obtain free software: www.dspace.org, www.eprints.org and <http://etd.vt.edu>. Details about the project can be seen at www.rgu.ac.uk/library/e-theses.htm.

In the fourth panel session Peter Schirmbacher, chair of the Conference and director of the Computer and Media Service of Humboldt University, talked about the culture of electronic publishing. All participants in scholarly communication should work together and change their attitudes - authors should structure their texts in order to support retrieval and long term archiving, and special collaboration and shared responsibility should be established between university libraries and computing centers. The German initiative for networked information DINI (www.dini.de) attempted to summarize the different experiences in a special paper called: "Recommendations of electronic publishing in universities", which was freely available to conference participants. Necessary steps are OAI compatible software and

науци требало би да раде заједно и промене своје понашање - аутори би требало да структуришу текст тако да подржавају претраживање и дуготрајно похрањивање, а посебна сарадња и заједничка одговорност треба да се изгради између универзитетских библиотека и рачунарских центара. Немачка иницијатива за умрежене информације DINI (www.dini.de) је покушала да сумира различита искуства и изради посебан приручник назван "Препоруке за електронско публикување на универзитетима" који је бесплатно подељен учесницима Конференције. Неопходни кораци су софтвер који је компатибилан са отвореним приступом (OAI) и постојање ознаке времена израде и дигиталног потписа за електронске тезе и дисертације.

Шалини Урс са департмана за библиотекарство и информатику Универзитета у Мисори, Индија, је говорила о пројекту Видианиди који развија електронске тезе и дисертације у Индији. Пилот пројекат је успешно завршен уз подршку Форд фондације. Проблеми су били огромни јер у Индији постоји 407 језика од којих је 18 службених, са 13.000 знакова. Unicode UTF 8 се користи да омогући да сви ти карактери буду видљиви. Циљ пројекта је да се развије у инфраструктуру за подизање квалитета докторских истраживања и да развије механизам за чување и приступ индијским електронским тезама и дисертацијама. Стратегија је усресређена на састанке, обуку, образовање, изворе и развој алата за чување и приступ.

Виктор Сибирски са Академије наука Молдавије је говорио о првим корацима на пољу електронских теза и дисертација у Молдавији, што је видљиво на сајту www.mir.acad.md.

Ендрју Велс са Универзитета у Новом Јужном Велсу, Сиднеј, Аустралија, је говорио о неопходном развоју библиотеке на основу искустава са аустралијским програмом за дигитализацију теза. Програм је формално успоставио Савет аустралијских високошколских библиотекара 2002. године.

Ева Милер из универзитетске библиотеке у Упсали, Шведска, је говорила о онлајн доступним академским истраживањима у Шведској. Пет универзитета се сложило да користи заједнички XML формат за публикување електронских докумената. DIVA портал (<http://publications.uu.se/portal/>) је изграђен на тој заједничкој шеми и користи се за претраживање теза и других електронских докумената и метаподатака за издаваштво. Проблеми који су се појавили показују да је заједнички договор о интерпретацији стандарда за метаподатке и речника неопходан за сувисло проналажење истраживања. Архивирање националног система није само техничко већ и семантичко питање.

Ник Бесис са Универзитета у Лутону, Велика Британија, је говорио о могућности боље комуникације између заинтересованих страна.

Кимбери Даглас из Шерман Ферчилд библиотеке за инжењерске и примењене науке из Калтеха, САД, је говорила о дилеми у области интелектуалне својине са којом се срећу докторанти када треба да одлуче да ли да ограниче или не приступ својим електронским тезама. Око 20% студената одлучује да ограничи приступ. Како је коришћење теза веома мало (према подацима UMI у просеку 1,7 коришћења по тези) већина издавача не сматра тезе комерцијалним публикацијама.

Последњег дана одржан је курс "ETD за почетнике" који су водили Едвард Фокс и Ана Павани.

Едвард Фокс је говорио о историји пројекта ETD на Virginija Тех-у, која почиње 1987. Током тих шеснаест година било је много искустава са SGML, XML, PDF и Dublin Core форматима, Open Archives Initiative, дигиталним библиотекама, машинама за претраживање, корисничким интерфејсима, много састанака, конференција, радионица. Искуства су довела до неких закључака који могу помоћи онима који почињу да планирају свој рад.

Пре свега, нека студенти ураде посао! Истраживања су довела до резултата да се само 0,5% теза и дисертација објави као књиге, а већина студената никада не објављује, тако да заштита теза и дисертација није тако велики проб-

the presence of time stamp and digital signature for the e-theses and dissertations.

Shalini Urs from the LIS department of the University of Mysore, India, talked about Vidyanidhi - the evolving Indian digital library of electronic theses. The pilot project was successfully completed with the support of Ford Foundation. The problems were immense, since there are 407 languages in India, of what 18 are official, with 13,000 characters. Unicode UTF 8 is used to enable all those characters to be visible. The goal of the project is to evolve into information infrastructure for enhancing the quality of doctoral research and to develop a mechanism for depositing and accessing Indian electronic theses and dissertations. The strategies are focused on meetings, training, education, resources and tools development for online depositing and search.

Victor Sibirsky from the Academy of Sciences of Moldova talked about first steps in the field of ETDs in Moldova, visible at www.mir.acad.md.

Andrew Wells from the University of New South Wales, Sydney, Australia, talked about the necessary evolution of the library based on the Australian Digital Theses Programme experience. The programme was formally established by the Council of Australian University Librarians in 2002.

Eva Mler from the Uppsala University Library, Sweden, talked about academic research in Sweden online. Five universities agreed on a common XML schema for publishing electronic documents. The DiVA portal (<http://publications.uu.se/portal/>) is built on this common scheme and is used for searching of theses and other electronic documents and metadata publishing service. The problems that arose show that common agreement on interpretation of metadata standards and vocabularies is necessary for meaningful resource discovery. Archiving the national system is not just a technical but also a semantic question.

Nik Bessis from the University of Luton, UK, talked about the possibilities to communicate more effectively between interested parties.

Kimberly Douglas from the Sherman Fairchild Library of Engineering and Applied Sciences, Caltech, US, talked about the intellectual property dilemma that PhD candidates face when they have to decide to restrict or not to restrict access to their electronic theses. About 20% of students decide to restrict access. As the usage of theses is very low (according to UMI, on average 1,7 times each), most of the publishers do not consider theses to be commercial publications.

On the last day there was a tutorial "ETDs for beginners", conducted by Edward Fox and Ana Pavani.

Edward Fox talked about the history of ETD at Virginia Tech, which began at 1987. During those 16 years there have been many experiences with SGML, XML, PDF, Dublin Core, Open Archives Initiative, digital libraries, search engines, user interfaces, many meetings, conferences, workshops. The experiences lead to some conclusions that can help the beginners to plan their work.

First of all, let students do the work! Researches led to the results that only 0,5% of theses and dissertations are published afterwards as books, and most of the students do not ever publish, so the protection of theses and dissertations is not such a big problem. If students want to put restrictions on for a year or two, it is always possible. Second, use the experiences of others and the existing software, and start the project with representatives from university administration, computer center and the university library. Third, when the project starts, do not make it optional! There are annually about 200,000 theses and dissertations in the world, and if all of them should be published digitally, it would be the greatest editorial endeavour in the world. The barriers that every beginner meets are:

- the idea is not invented here
- there is no special funding
- technology involved is frustrating
- lack of experience in working together
- more loyalty to departments than to the university as a whole

лем. Ако студенти желе да поставе рестрикцију на годину или две то је увек могуће. Следеће је да треба користити туђа искуства и постојећи софтвер и започети пројекат са представницима универзитетске администрације, рачунског центра и универзитетске библиотеке. Треће, када пројекат започне, не-мојте га учинити факултативним! Постоји годишње око 200.000 теза и дисертација у свету и када би се све оне објављивале дигитално, то би био највећи издавачки подухват у свету. Препреке са којима се сваки почетник среће су:

- идеја није настала овде
- не постоји посебно финансирање
- технологија коју то подразумева изазива фрустрацију
- недостатак искуства у заједничком раду
- више лојалности према департману него према универзитету у целини
- неспремност да се прихвати одговорност за проблеме
- недостатак интереса за рад студената.

Много савета, предлога решења и информација може се наћи на <http://etd.vt.edu> и <http://etdguide.org>. Постоји могућност да аутор самостално дода тезу или дисертацију, чак иако није из једне од 157 институција партнера у пројекту ETD NDLTD. Дилема да ли имати дистрибуирани или централни сервер је разрешена са централним сервером, да би се корисницима омогућио брз одговор на упит. Дигиталне библиотеке скраћују процес претраживања информација, корисници комуницирају директно са њима.

Препоручени начин рада за универзитете који желе да се прикључе пројекту је да формирају тим, прилагоде решења и прво реализују пилот пројекат. Студенте треба научити како да баратају са форматима PDF, XML и проблемима копирајта.

UNESKO подржава ETD иницијативу и помогао је објављивање водича за развој пројекта са 26.000 \$.

Open Archives Initiative (www.openarchives.org) је такође веома важна за слободан развој науке. Све што је потребно да би се успоставила дигитална библиотека се може наћи на сајту <http://albox.nudl.org>. У просеку око 24.000\$ годишње је потребно за особље, 36.000\$ за опрему и нешто додатног новца за курсеве за обуку. Отворени архив треба да има бек ап сваких 15 минута и потпуни бек ап сваке недеље.

Последња препорука је да се почне са новим публикацијама и ретроспективна конверзија изостави из пројекта, да се ретроспектива ради само на основу захтева и да се започне са обуком студената.

Ана Павани је говорила о практичним аспектима ETD пројекта. Они треба да послуже као семе за дигитализацију на универзитету. Активности треба започети са правне стране, администрације, проблема управљања пројектом и на крају са технолошким решењима. Универзитети треба да имају један сервер који ради 24 сата сваког дана у години јер је то најјефтиније решење. Подаци о тезама и дисертацијама се могу извући из постојећих библиотечких електронских каталога. Препоручује се да портали треба да буду на локалном језику и на енглеском. Потребно је да све јединице имају интернет везу довољно брзу да пренесе дигиталне објекте, одговарајуће сервере и лабораторије за студенте да припремају тезе. Особље је потребно за одржавање мреже, сервера и система, тим за развој система да прилагоди локалним потребама постојећа решења, функционисање дигиталне библиотеке и обуку и подршку студентима. Број запослених зависи од броја теза годишње. Најбоље је почети са неколико факултета и затим увести нове. Скенирање дисертација у папирном формату је сувише скупо за Бразил, а не ради се ни у најбогатијим земљама. Пројекат треба да буде дефинисан пре него што се предложи универзитету.

Структура пројекта треба да има једанаест делова:

1. Део који се односи на предмет пројекта (дигитална библиотека, електронске тезе и дисертације)
2. Део који се односи на садашњу ситуацију и даје податке о библиотеци, мрежи, рачунарима, сервисима и тиму који ће

- unwillingness to accept responsibility for the problems
- lack of interest for students work.

A lot of advice, proposed solutions and information can be found at <http://etd.vt.edu> and <http://etdguide.org>. It is possible for the author to add a thesis or dissertation individually by himself, even if he is not from one of 157 participating universities in the ETD NDLTD project. The dilemma of whether to have a distributed or centralized server is resolved with a centralized server, to enable users to get a quick answer to their search.

Digital libraries shorten the cycle of information retrieval, users communicate directly with them.

The recommended way for the universities which want to join the project is to form the team, adopt solutions and conduct a pilot project first. Students should be taught how to deal with PDF, XML and copyright issues.

UNESCO supports the ETD initiative and supported the publication of the guide for the project development with \$26,000.

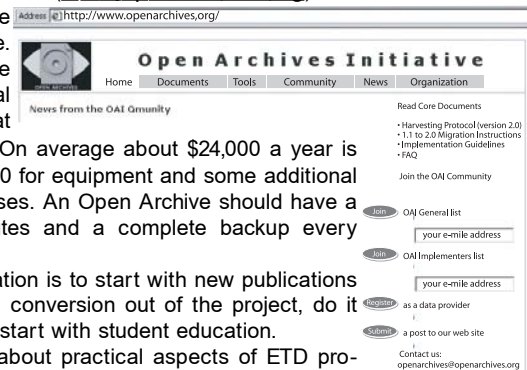
Open Archives Initiative (www.openarchives.org) is also very important for free development of science.

All that is needed for the establishment of a digital library could be found at <http://albox.nudl.org>. On average about \$24,000 a year is needed for staff, \$36,000 for equipment and some additional money for training courses. An Open Archive should have a backup every 15 minutes and a complete backup every week.

A final recommendation is to start with new publications and leave retrospective conversion out of the project, do it only upon request, and start with student education.

Ana Pavani talked about practical aspects of ETD projects. They should serve as a seed for digitization of the university. Actions should start with legal matters, administration, management issues, and technology solution is the last. Universities should have one server, working 24/7/365, because it is the cheapest solution. Data about theses and dissertations could be extracted from existing electronic library catalogues. Ports on local language and English are also recommended. It is necessary for all units to have internet connection fast enough to deliver digital objects, suitable servers and laboratories for students to prepare their theses. Staff are needed for network support, system and server support, system development team to customize existing solutions, digital library operation and student training and support, and the number of employees required depends on the number of theses per year. It is best to start with a few faculties and then bring in the others. Scanning paper dissertations is too expensive for Brazil, and is not done even in the richest countries. The project should be defined before it is suggested to the university. The structure of the project should have eleven parts:

1. Dealing with objectives of the project (digital library, electronic theses and dissertations).
2. Dealing with the current situation and providing data about the library, network, computers, servers and the project team.
3. Characteristics of the digital library - functional (language, alphabet etc.) and technical (software).
4. The national and international environment concerning the project.
5. Explaining benefits that the project would bring to the institution (students, faculty, university) and to the region and state.
6. Brief description of the project
7. Detailed explanation of the major steps of the project - list and description of each one (automation of the library, training of people).
8. Next part describes the required resources - hardware and software.
9. Definition of deadlines for steps and tasks, timetable of steps, interdependencies of different steps and

- радити на пројекту
3. Карактеристике дигиталне библиотеке - функционалне (језик, писмо, итд.) и техничке (софтвер)
 4. Национално и међународно окружење које се тиче пројекта
 5. Објашњење користи које ће пројекат донети институцији (студентима, факултету, универзитету), региону и земљи
 6. Кратак опис пројекта
 7. Детаљан опис главних корака на пројекту - попис и опис сваког (аутоматизација библиотеке, обука људи)
 8. Следећи део описује потребну опрему - хардвер и софтвер
 9. Дефинисање крајњих рокова појединих корака и задатака, временски распоред корака, међусобна зависност различитих корака и контролне тачке
 10. Дефинисање одговорности и власништва
 11. Методологија и мерење резултата како би се омогућило вредновање.

Студенти треба да буду у фокусу пројекта. Гаранције и подршка руководства универзитета су неопходне пре почетка пројекта и морамо бити свесни да је то политичка одлука која мора бити донета.

Приручник под насловом "Увод у XML" објашњава зашто XML има пуно предности за електронско публикавање. Формат је независан од произвођача, читљив на свим хардверским и софтверским платформама и најпогоднији је за дуготрајно чување. Постоји увек питање дефинисања типа документа (Document Type Definition - DTD) који се користи за дефинисање структуре класе докумената и у овом приручнику су обрађени DiML, Dissertation Markup language развијен на Хумболт универзитету. Били смо у могућности да видимо различите стратегије за конверзију дисертација написаних у Microsoft Word-у у XML. OpenOffice је приказан као добар алат за студенте, који им омогућује да пишу своје дисертације директно у едиторском програму заснованом на XML-у.

На панел сесији "Технологија и радни процес" било је неколико презентација вредних помена. Стефен Андерсон из универзитетске библиотеке у Упсали је објаснио радни процес при којем се информације које је креирао аутор поново користе да би се екстраховали метаподаци за различите намене. Запис за базу података коју је оригинално направио аутор представља основу библиографског описа у Националној библиотеци Шведске и у универзитетској библиотеци у Упсали.

Презентацију MyBib програма одржао је произвођач скенера Bookeye. Они су покушали да премосте расцеп између повећане потребе за електронском доступношћу дисертација и њихове стварне доступности у папирном или микрофилмованом облику. Развили су отворени систем заснован на вебу, платформу названу Mybib, која покрива:

- Електронску испоруку докумената
- Апликацију за скенирање по захтеву
- Конверзију бек фајлова за подршку проширеном OPAC-у.

Цео процес од стицања захтева преко скенирања до испоруке је покривен програмским пакетом Mybib.

Алис Келер из Швајцарског савезног института за технологију (ETH) је описала начин на који су они увели електронске дисертације 2000-те године. У првој фази је библиотека ETH скенирала штампане дисертације ретроспективно и постављала их на слободан приступ преко интернета. Аутори су касније охрабривани да библиотеци дају своје сопствене дигиталне верзије тезе. Намера управе је била да интегришу све електронске дисертације у регуларан радни процес у оквиру ETH E-Collection иницијативе. Они сада нуде директан приступ преко веб странице овој електронској збирци ETH. Осим приступа дисертацијама, библиотека ETH покушава да интегрише метаподатке у свој OPAC за највише електронских теза брањених изван Института за које је то могуће, углавном из Немачке националне библиографије. Приказ интеграције великог броја теза урађених на институту и ван њега дао је њеној презентацији врло задовољавајући

control points.

10. Definition of responsibilities and ownership
11. Methodology and metric to evaluate results

Students should be the focus of the project. The commitment and support of the higher administration of the university is necessary before starting of the project, and we must be aware that it is a political decision that has to be made.

The tutorial called "Introduction to XML" explained why XML has a lot of advantages for electronic publishing. The format is vendor independent, readable on any soft- or hardware platform and most suitable for long term preservation. There is always a question of the Document Type Definition (DTD) used for defining the structure of a class of documents and within this tutorial we worked with DiML, the Dissertation Markup language developed at Humboldt University. We were able to see different strategies to convert dissertations written in Microsoft Word into XML. OpenOffice was introduced as a good tool for students to write their dissertations directly in an XML based editor.

In the panel session "Technology and Workflow" several presentations are worth mentioning. Stefen Anderson from Uppsala University Library explained a workflow where information created by the author can be reused to extract metadata for various purposes. The database record, originally created by the author, forms the basis for the bibliographical description of that record in the Swedish National Library as well as the local system at Uppsala University Library.

A presentation about the MyBib programme gave the manufacturer of the Bookeye family of scanners. They tried to close the gap between the increasing demand for electronic availability of dissertations and their real availability on paper or microfilm.

They developed an open Web-based system, a platform called Mybib, that covered

- electronic document delivery
- scan on demand applications,
- back file conversion to supply extended OPAC's.

The whole process from the incoming request, through scanning to delivery, is covered by Mybib.

Alice Keller from The Swiss Federal Institute of Technology (ETH) described the way they introduced electronic dissertations in the year 2000. In the first phase the ETH library scanned print dissertations retrospectively and made them available over the Internet. Authors were later encouraged to provide the library with their own digital version. The aim of the management was to integrate all electronic dissertations in the regular workflow of the library within the ETH E-Collection initiative. They now offer direct access over web pages of this ETH E-collection. Besides offering access to internal dissertations, the ETH library tries to integrate metadata into its OPAC from as many external electronic dissertations as possible, mainly from the German National Bibliography. It was this overview about integration of a large number of internal and external dissertations that gave her presentation a very satisfying content.

On the second day Tim Brace explained the UMI/Proquest project for online submission system of ETD's for institutions that send ETD's to UMI/Proquest. The institution will configure submission pages to its needs and the needs of its students, using the UMI/Proquest site as a staging area. Complete workflow, from student submission and institutional review, to final upload to UMI/Proquest dissertation website will be developed and maintained by UMI/Proquest.

Uwe Mueller from Humboldt University described the workflow model for digital theses and dissertations developed at Humboldt University as one of the first German universities offering its PhD students the opportunity to publish in an electronic way. Documents published on the document server satisfy strict quality standards and are mostly stored in an XML format which was generated from the original document source.

Jean-Claude Guedon from Montreal spoke about the technology transfer around ETD, based on the example of the

садржај.

Другог дана је Тим Бреис објаснио пројекат који је припремио UMI/Proquest за систем уношења електронских теза и дисертација за институције које их шаљу у UMI/Proquest. Институције ће конфигурирати странице за унос према својим потребама и потребама својих студената, користећи сајт UMI/Proquest-а као простор за представљање. Потпун радни процес од момента када студент преда текст и институција га провери до коначног постављања на веб страницу за дисертације UMI/Proquest-а ће развити и одржавати UMI/Proquest.

Уве Милер са Хумболт универзитета је описао модел радног процеса за дигиталне тезе и дисертације развијен на овом универзитету, који је један од првих немачких универзитета који нуди својим докторантима могућност да објављују у електронском облику. Документи публиковани на серверу задовољавају стриктне стандарде квалитета и већином се чувају у XML формату који је генерисан са оригиналног документарног извора.

Жан-Клод Гедон из Монреала је говорио о трансферу технологије условљеном ETD пројектима, на основу примера програма CyberTheses. Неколико лекција је научено из кампање за обуку у области Индијског океана, Средњег Истока и Западне Африке.

Током панела о техничким питањима било је три презентације које треба поменути. На првој презентацији Катрин Шредер из Националне библиотеке Немачке је говорила о примени сталних идентификатора (Persistent Identifiers PI), као на пр. Uniform Resource Names (URN) или Digital Object Identifiers (DOI) за дигиталне ресурсе. То је одговарајуће решење, јер се коришћење URL-а недовољно поуздано да поднесе изазове сталног позивања на дигиталне изворе. Вилиам Никсон са универзитета у Глазгову је говорио о пројекту Daedalus. То је трогодишњи пројекат финансиран од државе за изградњу дигиталне колекције на принципима отвореног приступа на универзитету у Глазгову. Ова збирка укључује објављене и рецензиране радове, сиву литературу и електронске дисертације. Она ће омогућити да се развије колекција електронских дисертација око софтвера који је обезбедио NDLTD и да она послужи као катализатор за успостављање политике за изградњу депозита електронских теза.

Матиас Шулц са Хумболт универзитета је објаснио како група за електронско публикавање обезбеђује моделе за рад у Microsoft Word-у и OpenOffice-у да би ауторима омогућили да структурирају своје дигиталне документе семантички, што је неопходно јер се они касније конвертују у XML формат. Ови XML документи су пример DiML (Dissertation Markup Language), DTD развијеног на Хумболт универзитету. Да би повећали ефикасност OpenOffice-а са крајњим форматом XML, развијени су модел за документ и филтер за OpenOffice. Размотрене су предности и мане писања дисертација уз коришћење OpenOffice-а.

Курс о иницијативи за отворене архиве (Open Archive Initiative - OAI), који је одржан задњег дана је прво описао генезу и развој протокола, а затим су објашњене главне идеје ове иницијативе, протокол за прикупљање мета података (PMH), његово функционисање у принципу и неки детаљи протокола. Затим се говорило о специјалним питањима имплементације која се тичу оних који обезбеђују податке и оних који обезбеђују услуге. Курс је садржао и преглед имплементације сета метаподатака које дају провајдери података.

Ова веома успешна конференција са својим многобројним занимљивим сесијама, панелима и курсевима је била организована у новом кампусу Хумболт универзитета у југо-источном делу Берлина, у Адлерсхофу. Било је задовољство бити тамо и уживати у пријатељском пријему домаћина са Хумболт универзитета, који су ову конференцију учинили искуством за памћење. Прикупљено знање и информације о проблематици електронских теза и дисертација ће знатно утицати на наш будући рад у овој области.

CyberTheses programme. Several lessons were learned from the campaign of training in the area of Indian Ocean, Middle East and West Africa.

In the panel about technical issues three presentations are worth mentioning. In the first one, Kathrin Schroeder from the German National Library spoke about the application of Persistent Identifiers (PI) e.g. Uniform Resource Names (URN) or Digital Object Identifiers (DOI) for digital resources as an appropriate solution because the use of URL's to meet the challenges of permanent referencing of digital resources is not sufficient.

William Nixon from Glasgow University spoke about the Daedalus project, a three year project, nationally funded, for building a range of OAI-compliant digital collections at the University of Glasgow. These collections include published and peer-reviewed papers, grey literature and e-theses. It will enable them to develop an e-theses collection around the software provided by the NDLTD and to use that later as a catalyst for establishing policies for the deposit of e-theses.

Matthias Schulz from the Humboldt University explained how the Electronic Publishing Group provides stylesheets for Microsoft Word and OpenOffice in order to allow authors to structure their digital documents semantically, which is necessary because they are converted into an XML format afterwards. That XML document is an instance of DiML (Dissertation Markup Language), a DTD developed at Humboldt university. In order to increase the efficiency of OpenOffice with its end format XML, a document style sheet and a filter for OpenOffice was developed. The advantages and disadvantages of writing dissertation using OpenOffice were discussed.

A tutorial about the Open Archive Initiative (OAI), given the last day, first outlined the protocol's genesis and development and then gave the main ideas of the OAI, Protocol for Metadata Harvesting (PMH), its general functioning and some protocol details. Then we heard about special implementation issues for data providers and service providers. The tutorial also provided an overview of the implementation of a data provider metadata set.

This highly successful conference, with its many interesting sessions, panels and tutorials was organized at the new campus of Humboldt University at the southeast of Berlin, in Adlershof. It was a pleasure being there and enjoying a friendly reception from the people of Humboldt University that made this conference a memorable experience. The acquired knowledge and information about ETD matters will enormously influence our future work in this field.

AUTORS IN FRONT OF ERWIN SCHROEDINGER CENTER
AUTORI ISPRED ERWIN CENTRA ŠREDINGER